

KKTC 37. Yaşını Kutluyor

KKTC'nin 15 Kasım 1983'te kurulmasıyla Kıbrıs Türk halkının kendi kaderini tayin etme hakkı dünyaya ilan edildi - 15.11.2020

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) 15 Kasım 1983'te kurulmasıyla Kıbrıs Türk halkının kendi kaderini tayin etme hakkı dünyaya duyuruldu.

37 yıl önce kurulan KKTC, Kıbrıs Türk halkının Ada'daki siyasi yaşamını devlet olgusuyla dünyaya ilan ettiği önemli bir dönüm noktası oldu.

Kıbrıs'ta 1960'da Ada'nın iki halkı olan Türkler ve Rumlar arasında ortaklık temeline dayanan uluslararası antlaşmalar uyarınca “Kıbrıs Cumhuriyeti” kuruldu.

Kıbrıslı Türkler, Rum silahlı gruplarca 1963'ten itibaren gerçekleştirilen saldırılar sonucu ülke yönetiminden baskı ve şiddetle uzaklaştırıldı.

Rumların, Türklere karşı yürüttükleri saldırılar ve ambargolar 1963-1974 yılları arasında artarak sürdü.

Yunanistan'da 1967'de yönetimi ele geçiren askeri darbe yönetimi, Kıbrıs'ta Boğaziçi ve Geçitkale köylerine saldırılar düzenledi.

Türkiye'nin anlaşmalardan doğan müdahale hakkını kullanacağı yönündeki ihtarı üzerine Yunanistan, Birleşmiş Milletler (BM) gözetiminde adadan kuvvetlerini çekmek zorunda kaldı.

Bu gelişmeler üzerine Kıbrıs Türkleri, 29 Aralık 1967'de “1960 Anayasası tam anlamıyla işletilinceye kadar” kendi yönetimlerinin kendilerince sağlanması anlamına gelen “Kıbrıs Geçici Türk Yönetimi”ni kurdu. Geçici yönetim, bir süre sonra “Kıbrıs Türk Yönetimi”ne dönüştürüldü. Bu yönetim biçimi, “Otonom Türk Yönetimi”nin ilan edildiği 1974'e kadar sürdü.

Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamak için kurulan EOKA-B'nin liderlerinden Nikos Sampson, Yunanistan'da iktidarda bulunan cuntanın desteğiyle gerçekleştirdiği darbeye 15 Temmuz 1974'te Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makarios'u devirdi. Ada'daki darbe haberi Ankara'ya ulaşınca Milli Güvenlik Kurulu toplandı.

Kıbrıs Barış Harekatı

Dönemin Başbakanı Bülent Ecevit, toplantının ardından Türk Silahlı Kuvvetlerine (TSK) Kıbrıs'a müdahale ihtimaline karşı hazırlık yapılması yönünde talimat verdi.

Türkiye, Ada'ya ortak müdahalede bulunulması için garantör devletlerden İngiltere'ye Ada'ya müdahale önerdi ancak İngiltere öneriyi kabul etmedi.

Başbakan Ecevit ve Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan'ın talimatıyla Türkiye, Kıbrıslı Türklerin güvenliğini de dikkate alarak 20 Temmuz 1974'te Kıbrıs Barış Harekatı'nı başlattı.

Böylece Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakı önlenerek Kıbrıs Türk halkının varlığı da güvence altına alındı. Harekatın başarıyla sonuçlanmasının ardından 13 Şubat 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti kuruldu.

Taraflar arasında bir yıl sonra Viyana'da BM gözetiminde Kıbrıs Türk ve Rum tarafları arasında varılan nüfus mübadele anlaşması uyarınca Rumların güneye, Türklerin de kuzeye geçmesi sonucu Ada'da iki kesim meydana geldi.

KKTC 37 yıl önce ilan edildi

Kıbrıs Türk Federe Meclisinde alınan kararla 15 Kasım 1983 tarihi, Kıbrıs Türk halkının siyasi yaşamının önemli bir dönüm noktası ve mücadelelerini devlet olgusuyla dünyaya ilan ettiği bir gün oldu.

Meclis, aynı gün düzenlediği olağanüstü oturumda KKTC'nin kuruluşunu ve bağımsızlık bildirisini oy birliğiyle onayladı.

KKTC'nin kurulmasıyla Kıbrıs Türk halkının kendi kaderini tayin etme hakkı ilan edilmiş oldu.

KKTC'nin kurucu Cumhurbaşkanı ve dönemin Kıbrıs Türk Federe Devleti Başkanı Rauf Denktaş, cumhuriyetin ilan edildiği Meclis birleşiminin tamamlanmasından sonra Federe Meclis önünde toplanan halka ve öğrencilere hitaben yaptığı konuşmada, mücadelenin bitmediğini belirterek “Ne mutlu KKTC'nin Türk çocuklarına.” ifadelerini kullandı.

5 farklı cumhurbaşkanı, 35 farklı hükümet

KKTC'nin ilan edildiği 1983'ten bu yana ülkede 35 farklı hükümet iş başına geldi. KKTC'de 36. hükümetin kurulması için de çalışmalar devam ediyor.

50 sandalyeden oluşan Cumhuriyet Meclisinde, hükümetin kurulabilmesi için 26 milletvekilinin desteği gerekiyor.

KKTC'nin kurulmasından bu yana ise sırasıyla Rauf Denktaş, Mehmet Ali Talat, Derviş Eroğlu, Mustafa Akıncı ve sonra olarak Ersin Tatar cumhurbaşkanlığı görevi için halk tarafından seçildi.

52 yıldır devam eden Kıbrıs müzakerelerinde sonuca ulaşılamadı

Kıbrıs sorununa çözüm bulma amaçlı müzakereler KKTC'nin kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ile dönemin Rum lideri Glafkos Klerides arasında Haziran 1968'de Beyrut'ta yapılan görüşmelerle başladı.

Rum tarafı her seferinde çeşitli sebeplerle içerisinde BM önerilerinin de bulunduğu çözüme yönelik adımları reddetti ya da kabul edilmesi mümkün olmayan şartlar öne sürdü.

Dönemin BM Genel Sekreteri Kofi Annan, 2002'de “Annan Planı” olarak da bilinen “Kıbrıs Sorununa Kapsamlı Çözüm Temeli” belgesini ortaya koydu.

Denktaş ve o zamanki Rum lideri Tasos Papadopoulos, “Annan Planı” çerçevesinde çeşitli görüşmeler yaptı ve plan 24 Nisan 2004'te iki tarafta referanduma sunuldu.

Rum halkının yüzde 75,83'ü planı reddederken, Kıbrıs Türk tarafı kendileri için getireceği pek çok zorluğa rağmen yüzde 64,91 çoğunlukla plana “evet” dedi.

Buna rağmen referandumun hemen ardından 1 Mayıs 2004'te Rum yönetimi, Ada'daki diğer ortak yok sayılarak “Kıbrıs Cumhuriyeti” adı altında AB'ye tam üye yapıldı.

KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı'nın Mayıs 2015'te göreve gelmesinin ardından BM Genel Sekreterinin Kıbrıs Özel Danışmanı Espen Barth Eide'nin ara buluculuğunda

“Ekonomi”, “Avrupa Birliđi”, “Mülkiyet”, “Yönetim-Güç Paylaşımı”, “Toprak” ile “Güvenlik ve Garantiler ” temel başlıkları altında müzakereler yeniden başladı.

Bu çerçevede Kıbrıs sorununa çözüm üretmek, Ada'da kalıcı barış ve istikrarı sağlamak amacıyla yürütölen müzakereler İsviçre'nin Mont Pelerin kasabasında 7-11 Kasım 2016 ve 20-21 Kasım 2016'da iki turlu gerçekleşti.

Son olarak İsviçre'nin Crans Montana kentinde 28 Haziran 2017'de tekrar başlayan ve yaklaşık 10 gün yoğun şekilde devam eden Kıbrıs Konferansı da Kıbrıs müzakerelerinde çözüme en çok yaklaşılan süreçlerden biri oldu.

Garantör ölkeler Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'nin de katılımıyla yapılan konferansın üçüncü gününde Crans Montana'ya gelen BM Genel Sekreteri Antonio Guterres, “toprak, siyasi eşitlik, mülkiyet, eşdeğer muamele ile güvenlik ve garantiler” üzerinde bir “paket anlayışı” önerisinde bulundu.

İki taraf beş konu başlığında, garantör ölkeler ise güvenlik ve garantiler başlığındaki önerilerini sundu. Rum tarafı her defasında çeşitli sebeplerle içinde BM önerilerinin de bulunduğu çözüme yönelik adımları reddetti ya da kabul edilmesi mümkün olmayan ön şartlar ortaya koydu.

Kıbrıs Rum tarafının, gerek 5 başlıkta uzlaşmaya yanaşmaması gerek çözümün uygulanmasının ilk gününden itibaren Ada'da “sıfır asker - sıfır garanti” tutumunu sürdürmesi nedeniyle Guterres konferansın başarısızlıkla sonuçlandığını ilan etti.

Böylelikle Türk tarafının konferanstaki yapıcı rolüne rağmen, Rum tarafının uzlaşmaz tavrı nedeniyle bir sonuca varılamadı.

Kasım 2019'da BM Genel Sekreteri Guterres ara buluculuğunda Akıncı ile Rum lideri Nikos Anastasiadis arasında üçlü gayriresmi görüşme yapılsa da Kıbrıs müzakerelerinde Crans Montana'nın ardından yeni bir gelişme olmadı.

KKTC'de Ersin Tatar dönemi

KKTC'de 18 Ekim'de gerçekleştirilen cumhurbaşkanı seçiminin ikinci turunda, Ersin Tatar, oyların yüzde 51,69'unu alarak cumhurbaşkanı seçildi. Tatar'ın seçilmesiyle Kıbrıs müzakerelerinde bir paradigma değişikliğı yaşanması bekleniyor.

Kıbrıs'ta federasyon modelinin bir umut olmaktan çıktığını savunan Tatar, egemen eşitlik temelinde kurulacak, yan yana yaşayan iki devlet modelinin görüşölmesini destekliyor.

Türkiye de Crans Montana'da federasyon tezinin çöktüğünü ve başka bir seçeneğin konuşulması gerektiğini savunuyor.

Yakın zamanda BM öncülüğünde, Kıbrıs'taki taraflar ve garantörlerin masada yer aldığı "5+1" formatında gayriresmi bir toplantının yapılması ve müzakerelerde neyin konuşulacağıyla ilgili durumun netleşmesi bekleniyor.

Türkiye'nin desteği

Türkiye, kurulduğu günden bu yana ambargo ve izolasyonlar altında olan KKTC'yi tanıyan ve her koşulda destekleyen tek devlet oldu.

KKTC'nin kuruluşuna giden yolda bir yandan tüm diplomatik kanalları zorlayan Türkiye, diğer yandan diplomasi yanıtsız kaldığında Kıbrıs Türkü'nün varlığını güvence altına almak için 1974'te Kıbrıs Barış Harekatı ile sahada varlık gösterdi.

Türkiye'nin garantörlüğü, KKTC'nin kuruluş sürecine olumlu yansıyan en önemli unsurlardan biri oldu.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA